

УДК 327 (477)

Наталія Чорна

ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛЬЩІ ДО НАТО: ІСТОРІОГРАФІЯ

У статті здійснено аналіз праць українських та зарубіжних дослідників, що розкривають трансформацію українсько-польських взаємин у світлі інтеграції Польщі до НАТО, з'ясовано ступінь наукового обґрунтування проблеми.

Ключові слова: українсько-польські відносини, інтеграція, НАТО, історіографія.

Одним із безпосередніх наслідків внутрішньополітичних перетворень, що мали місце у Польщі наприкінці 1980-х рр., стала переорієнтація зовнішньої політики на інтеграцію до євроатлантичних та європейських структур. Перші офіційні заяви, у яких метою польської дипломатії оголошувалася інтеграція до НАТО та ЄС, були зроблені у 1989 р. прем'єром Т. Мазовецьким та міністром МЗС К. Скубішевським. Із прийняттям на початку 90-х рр. XX ст. основних доктринальних документів, зокрема, таких, як “Концепція зовнішньої політики Польщі”, “Основи польської політики безпеки”, “Політика безпеки та оборонна політика Польщі”, європейський вибір III Речі Посполитої набув відповідного нормативно-правового забезпечення.

Зміщення зовнішньополітичних орієнтирів Польщі на користь НАТО та ЄС супроводжувалося змінами у її відносинах із сусідами на Сході. Рухаючись шляхом інтеграції з Заходом, Польща прагнула розбудовувати взаємини партнерства та співробітництва з країнами на Сході. Особливий інтерес в офіційної Варшави викликала Україна. Попри спільне історичне минуле, географічну близькість та потенціал України, інтерес Польщі обумовлювався спроможністю нашої держави стримувати геополітичні претензії Росії, дистанціювати її від функціонуючого під парасолькою НАТО безпекового середовища Європи.

Мета даної публікації – проаналізувати відображення в українській та зарубіжній історіографії еволюції українсько-польських взаємин у контексті інтеграції Польщі до НАТО, визначити ступінь наукового обґрунтування проблеми.

Перші праці, в яких у поле дослідницького пошуку потрапили окремі аспекти євроатлантичної інтеграції Польщі, з'явилися у першій половині 1990-х рр. Природно, що їх авторами були польські фахівці, зокрема Г. Бух [1], Я. Дрозд [2], П. Лятовський [3], Я. Онишкевич [4], Я. Стефанович [5].

Розробка проблеми євроатлантичної інтеграції Польщі суттєво активізувалася у другій половині 1990-х рр. Очевидно, що успіхи, яких на означеному шляху вдавалося досягати польським політикам та дипломатам, зумовлювали зростання інтересу до них з боку наукової аудиторії. У той час історіографія проблеми поповнилася великою кількістю спеціальних наукових розвідок, а також численними публікаціями у періодичних виданнях. Так, на виняткову увагу заслуговують праці Р. Купецького [6], А. Кшечуновича [7], С. Козея [8], А. Магдзіак-Мішевської [9], В. Малендовського [10], Ч. Мойшевіча [11]. Цікавими є, розміщені на шпальтах газет роздуми Є. Бачинського [12], А. Кжемінського [13], Г. Янковського [14]. У переддень вступу Польщі до НАТО, у часописі “Справи міжнародні”, тематичні розвідки опублікували польські дипломати А. Ротфельд [15], Д. Росаті [16], К. Скубішевський [17]. В Україні над дослідженням проблеми у цей час працювали О. Іжак [18], О. Санжаревський [19]. Прикметною рисою публікацій є обґрунтування історичної обумовленості євроатлантичної інтеграції Польщі, трактування її як єдино виправданої та можливої гарантії безпеки й стабільності власне самої Польщі та Європи у цілому.

Перші дипломатичні контакти Польщі з Північноатлантичним альянсом вчені датують кінцем 1980-х рр. – часом, коли країна організаційно належала до соціалістичного табору і була учасницею ОВД та РЕВ, утворених за ініціативою Радянського Союзу та контрольованих ним. Тривалий час, зволювавши із відповіддю Польщі, а також іншим країнам із регіону Центрально-Східної Європи на їх неодноразові заяви про прагнення увійти під “парасольку НАТО”, керівництво Альянсу 20 грудня 1991 р. зважилося здійснити “крок назустріч”. З метою налагодження партнерських відносин із країнами, які впродовж тривалого періоду часу перебували під контролем московського керівництва, а також поєднання зусиль задля підтримки безпеки в Європі, НАТО оголосила про утворення Ради Північноатлантичного співробітництва (РПАС). Попри те, що Програма РПАС не передбачала надання гарантій безпеки країнам, що приєдналися до неї, і не гарантувала їх наступне членство в НАТО, з її реалізацією дослідники, серед яких Ю. Мороз [20], О. Томашевич [21], пов’язують початок євроатлантичної інтеграції Польщі. Принагідно слід зауважити, що з ними певною мірою не погоджується В. Колесник. У його розвідці [22] початок втілення у життя Польщею намірів про вступ до НАТО датується липнем 1992 р. У жовтні 1992 р. у ході візиту до Брюсселя прем’єр-міністра РП Г. Сухоцької курс Польщі на інтеграцію у НАТО отримав “обережну, але позитивну відповідь із боку керівництва НАТО” [22, с. 50].

Яскравою сторінкою української історіографії проблеми євроатлантичної інтеграції Польщі є дослідження Т. Герасимчук [23–24]. У них, на належному науковому рівні, обґрунтовано переорієнтацію зовнішньої політики країни на користь співробітництва з НАТО та ЄС, означено конкретні кроки на обраному шляху. Характерною рисою розвідок є доведення важливості для “європейського майбутнього” Польщі її взаємин з країнами ЦСЄ, іншими державами Європи та світу. Виняткового значення дослідниця надає взаєминам Польщі зі сусідами на Сході, насамперед з Україною.

Історіографічний огляд засвідчив наявність чималої кількості розвідок, присвячених трансформації українсько-польських відносин у світлі євроатлантичної інтеграції Польщі. Показово, разом з тим, що багатьом з них притаманний контекстний аналіз проблеми. Такими, зокрема, є дослідження українських учених Д. Васильєва та Л. Чекаленко [25], О. Знахоренко [26], С. Пирожкова та О. Крамаревського [27], польських науковців А. Джевіцького [28], Л. Ошінської [29–30], М. Цалки [31].

Слушними зауваженнями на рахунок розвитку українсько-польського партнерства у контексті аналізу діяльності НАТО, її місця у формуванні в регіоні ЦСЄ системи безпеки відзначаються колективна праця А. Кудряченка, Ф. Рудича, В. Храмова [32], дослідження П. Демчука [33]. Не позбавлена актуальності робота львівських авторів під загальною редакцією Я. Малика [34]. Варта уваги колективна розвідка під загальною редакцією Д. Дзвінчука [35]. Оскільки праці написані у підручковому жанрі, вони характеризуються значним фактологічним наповненням, аналітичною критичністю та авторською неупередженістю.

Належного обґрунтування означений аспект проблеми зазнав у колективній монографії Л. Алексієвець, М. Алексієвця, Н. Чорної “Польща: на шляху до НАТО та ЄС” [36]. На основі широкого використання зарубіжних і вітчизняних джерел у роботі проаналізовано еволюцію міждержавних взаємин України та Польщі, доведено наявність зв’язку між динамікою реалізації Польщею стратегії інтеграції і характером її відносин з Україною.

Важливі коментарі стосовно національної безпеки Польщі, її впливу на безпеку України та, одночасно, впливу українського чинника на безпеку Польщі присутні у публікації А. Кирчіва [37]. Проаналізувавши геополітичну вагу Польщі, дослідник дійшов висновку, що від здатності офіційної Варшави гарантувати національну безпеку залежить безпека всього Європейського континенту. Зважаючи на винятково важливе геополітичне становище, А. Кирчів віщує Польщі центральну позицію у зрівноваженні потуг об’єднаної Європи та Росії. Єдино виправданим шляхом до забезпечення своєї безпеки та безпеки регіону і Європи загалом, А. Кирчів називає вступ Польщі до НАТО за умови збереження продуктивної

співпраці з Україною. Близьким у своїх міркуваннях виявився О. Полторацький [38]. Комплексно проаналізувавши передумови євроатлантичної інтеграції Польщі, вчений дійшов висновку, що, попри будь-які геополітичні розрахунки, членство у НАТО для сучасної Польщі означає, насамперед, відчуття безпеки [38, с. 9]. Одночасно, – переконаний вчений, – членство в НАТО значить для Польщі також членство у Євросоюзі та гарантує, як наслідок, стабілізацію ринкової економіки, розбудову демократії, безперервне зростання добробуту. Розглядаючи шлях Польщі до НАТО, вчені вказують на те, що, на відміну від України, питання членства в Альянсі, рівно як і в Євросоюзі, для поляків було предметом не партійних ігор та владних колізій, а суспільного консенсусу і згоди. Позбавленою серйозного суспільного невдоволення була заангажованість Польщі в Україні.

Пояснення характеру сьогоденних взаємин Варшави та Києва здобутками євроатлантичної інтеграції Польщі, а також спроможністю України впливати на них, є наскрізною ідеєю багатьох праць. Послідовними прихильниками зазначеного є В. Куйбіда [39], О. Полторацький [38], М. Янків [40]. У роботі Ю. Котляра [41] взаємодію двох держав у євроатлантичній, а також європейській інтеграції названо одним із найважливіших вимірів сучасних українсько-польських відносин.

У світлі розгляду означеної проблеми вартим уваги є дослідження О. Бабак [42]. Ґрунтовно аналізуючи політику Польщі щодо України, авторка доводить її обумовленість успіхами реалізації польською стороною стратегії взаємин з НАТО. У роботі вказується на винятковій важливості українського фактора для формування системи національної безпеки держави. Впродовж віків, будучи залежною від політики Росії на Сході, у розбудові взаємин з Україною та сприянні їй у долученні до європейського безпекового простору, Польща вбачає шлях до гарантування стабільності на своєму східному кордоні.

Прагненням сформувати навколо себе стабільне безпекове середовище та остаточно дистанціюватися від Росії з її великоімперськими амбіціями, намагається пояснити зацікавленість польської дипломатії у входженні нашої держави до структур Західного світу український науковець М. Жулинський [43].

Важливе місце в історіографії означеної проблеми займає публікація В. Трофимовича [44]. У роботі вказується, що, вибудовуючи стратегію інтеграції у НАТО та ЄС, Польща була змушена постійно зважати на позицію Росії, яка намагалася зберегти свій вплив у регіоні ЦСЄ. Окрім того, у Варшаві зважали на Захід, який не хотів, аби українсько-польське порозуміння спричинило “роздратування” Росії. Як наслідок, на початку 90-х рр. XX ст. польська дипломатія стосовно своїх східних сусідів реалізовувала політику “рівної дистанції”, а з приводу того, відносини з ким із них вважала більш пріоритетними, у Варшаві відповідали, що у “конфліктах між Росією і Україною Польща не стане ні на один, ні на інший бік” [44, с. 124]. Така ситуація, на думку вченого, зберігалася включно до початку 1995 р. І лише з огляду на зближення Мінська з Москвою, яке у той час відчутно прискорилося, у Польщі почали переглядати взаємини з Україною. Серйозним успіхом на шляху зближення двох держав В. Трофимович називає Декларацію Президентів від 25 червня 1996 р., положеннями якої Україна та Польща визначали налаштованість на формування системи Європейської безпеки [44, с. 126]. Упродовж 1999–2004 р. в українсько-польських відносинах дослідник констатує період певного охолодження. Чинником, який позначився на користь співпраці двох держав та ознаменував початок у ній “кардинальних змін”, у роботі названо Помаранчеву революцію в Україні. У той час про “європейське майбутнє” України говорили вже не тільки у владних кулуарах Польщі, але й у середовищі її широкого загалу.

Ознайомлення з багатьма публікаціями підтвердило переконаність дослідників у тому, що зі здобуттям політичної незалежності Польща намагалася зробити все для свого членства в НАТО. Інші напрями зовнішньополітичної активності офіційної Варшави, як наслідок, були підпорядковані успіхам євроатлантичної інтеграції. У реалізації цієї мети Польща вдавалася до тісної співпраці з державами, які мали такі ж стратегічні цілі. Україна ж, з огляду на низку чинників, такою не була. Серед факторів, які не найкращим чином

позначалися на становищі нашої держави на початку 1990-х рр., П. Чернега, зокрема, називає багатовекторну зовнішню політику та економіко-енергетичну залежність від Росії, що часто виходила на рівень політичного протистояння [45], О. Мітрофанова [46] та В. Моцок [47], окрім невизначеності орієнтирів, звертають увагу на нерозв'язану проблему ядерної зброї. На зразок західних держав, у стосунках з Україною, Польща демонструвала збереження певної дистанції.

Вказуючи на відсутність у Польщі, як і в інших центрально-східноєвропейських держав, “інтересу” до взаємин з Україною, В. Моцок звертає увагу на неспроможність офіційного Києва у той час проводити “цілеспрямовану політику на вступ своєї країни до НАТО” [47, с. 29]. Серед причин, які заважали розвиткові українсько-польських відносин, учений називає: побоювання польської політичної еліти, що стосунки з Україною негативно позначатимуться на інтеграції Польщі з НАТО та ЄС; узалежнення відносин з Україною від успіхів євроатлантичної інтеграції РП; позиція впливових держав Заходу щодо України та рівень взаєморозуміння між Києвом та Брюсселем. У розвідці О. Знахоренко [48], до причин, що “заважали” офіційній Варшаві розбудовувати взаємини з Україною, віднесено також позицію Кремля, невдоволеного інтенсифікацією взаємин по лінії Варшава – Київ; непевність правлячої еліти Польщі у перспективності відносин з Україною; протест України проти просування НАТО на Схід [48, с. 32–33].

Початок позитивних зрушень у взаєминах України та Польщі вчені датують 1994 р. В. Моцок, зокрема, пов'язує їх з відмовою України від ядерного потенціалу [47, с. 31], П. Чернега – з оголошенням Президентом України Л. Кучмою у 1994 р. програми реформ та прагнення інтенсифікувати співробітництво із західними державами [45, с. 3]. У той період, – переконаний дослідник, – було “підтверджено перспективність співробітництва України й Польщі не лише на рівні двосторонніх відносин, а й у міжнародних організаціях, зокрема з НАТО”.

Важливі міркування щодо трансформації взаємин України та Польщі мають місце у публікації американського аналітика С. Буранта [49]. Констатуючи у 1995 р., близькість для Польщі перспективи поглиблення співпраці з НАТО, дослідник відзначає появу в політико-владній еліті країни розуміння, що “за відсутності політики встановлення тісних взаємовідносин з Україною та сприяння їй щодо інтеграції в Європу” небезпека “перерозподілу Європи” набуває особливої актуальності. Намагаючись продемонструвати українцям, що над Віслою про них пам'ятають, офіційна Варшава розпочала реалізовувати стосовно Києва низку ініціатив [49, с. 104]. У свою чергу Україна, яка упродовж тривалого періоду часу виступала категорично проти розширення кордонів НАТО на Схід, насамперед за рахунок Польщі, також почала переглядати свою позицію. З приходом до влади у Польщі Президента А. Кваснєвського взаємини двох держав відчутно “потеплішали”, а про небезпеку перетворитися на буферну державу між Росією і НАТО, яка, власне і обумовлювала неприйняття українцями ідеї східного розширення Альянсу, в Україні почали згадувати дедалі рідше. Упродовж 1996 р. С. Бурант констатує активні контакти між Президентами двох держав, позначені винятковою зацікавленістю А. Кваснєвського у наближенні України до Європи. Попри окремі непорозуміння, що періодично з'являлися між двома державами, дослідник вказує на те, що вже наприкінці 1996 р. в Україні рішуче заявляли про підтримку прагнень Польщі до вступу у НАТО, одночасно у Варшаві наголошували на підтримці підписання хартії, яка б визначала відносини між Україною та Альянсом [49, с. 106].

Зовнішньополітичну стратегію Польщі проаналізовано у роботі польського вченого Я. Браткевича [50]. Розглядаючи курс Польщі на інтеграцію до НАТО та ЄС, автор наголошує на важливості для успішної його реалізації факту існування незалежної України. Значимість українсько-польської співпраці для інтеграції Польщі у європейські та євроатлантичні структури у своїх працях обґрунтовують Б. Кліх [51], Т. Ольшанський [52], Р. Федоровіч [53–54]. На доцільності зближення Польщі з європейськими структурами, а також приверненні нею уваги США та ЄС до утвердження України у її європейському виборі

наголошується у публікації відомого політика, історика, колишнього учільника МЗС РП Б. Геремека [55].

Значний науково-пізнавальний інтерес у контексті теми становить публікація польського дослідника Я. Драуса [56]. У роботі здійснено ґрунтовний різнорівневий аналіз українсько-польських стосунків упродовж 1991–2008 рр. Вивчаючи характер міждержавної взаємодії, автор виявив чинники, що обумовлювали його. Належним чином проаналізовано зовнішньополітичні орієнтації України та Польщі, визначено місце кожної з держав у розбудові державності одна одної. Як і С. Бурант, відлік нового етапу взаємодії України й Польщі Я. Драус датує 1996 р. і пов'язує його зі зміною позиції офіційного Києва стосовно розширення НАТО. З того часу, – зауважується у роботі, – у владних колах України почали говорити про те, що вступ Польщі до Альянсу відіграє позитивну роль для безпеки Центрально-Східної Європи, у тому числі й нашої держави, а також спроможний сприяти її євроінтеграційним устремлінням. Наслідком офіційного декларування згоди на “східне розширення” НАТО та проєвропейського курсу зовнішньої політики вчений називає зміцнення присутності українського чинника у європейській та світовій політиці та, насамперед, активізацію взаємин по лінії Варшава – Київ [56, с. 34].

Розвиток українсько-польської співпраці у контексті євроатлантичної інтеграції Польщі на належному науковому рівні висвітлено у публікації А. Тошя [57]. Обґрунтовуючи еволюцію позиції України щодо східного розширення НАТО, дослідник звертається до офіційних заяв Президента України Л. Кучми, який, зокрема, у листопаді 1994 р. публічно виявив застереження щодо можливості вступу Польщі до НАТО, у квітні 1996 р. зауважив, що Україна не матиме нічого проти розширення Альянсу, якщо на території новоприєднаних членів не буде розміщено ядерну зброю, а процес розширення буде явним і супроводжуватиметься консультаціями з Росією та Україною, а вже в червні того ж року заявив, що Україна підтримує вступ Польщі до НАТО. У роботі наведено конкретні факти взаємодії двох держав заради підтримки у регіоні ЦСЄ ситуації безпеки, розглянуто їх відносини з НАТО.

Вартою уваги є публікація чернівецького дослідника А. Пивоварова [58]. У роботі розглянуто еволюцію військово-політичної співпраці, вказано на здобутки двох держав. Пояснюючи зміну позиції офіційного Києва на рахунок “східного розширення” НАТО та вступу до неї Польщі, вчений вказує на початок усвідомлення у той час політико-владними колами нашої держави “марності таких спроб”. Зі зміною позиції України її взаємини з Польщею суттєво активізувалися, наповнилися позитивною динамікою. Їх вихід на рівень стратегічного партнерства супроводжувався репрезентацією державами одна одної на світовій політичній арені, взаємною дипломатичною підтримкою. З позиції України така підтримка полягала у сприянні інтеграції Польщі до НАТО та ЄС. Підтримку Польщею України автор обмежив участю у її становленні як повноправного члена ЦЄІ та СЕФТА. Про “місію Польщі” сприяти євроатлантичній інтеграції України у статті, разом з тим, не йдеться.

У контексті проблеми, що аналізується, вартими уваги є роботи В. Васюка [59], В. Колесника [60]. Проаналізувавши нормативно-правове забезпечення взаємин України та Польщі, вчені дійшли висновку, що починаючи з підписаного у травні 1992 р. “Договору про добросусідство, дружні відносини та співробітництво”, вони незмінно почали трактуватися як такі, що розбудовуються у світлі загальноєвропейської інтеграції та у відповідності до процесів регіональної співпраці. У прийнятій в березні 1994 р. Декларації міністрів закордонних справ України та Польщі сторони однозначно наголосили на європейському контексті двосторонніх відносин, а у Спільній заяві “До порозуміння і єднання”, скріпленій підписами Президентів Л. Кучми та А. Кваснєвського у травні 1997 р., держави задекларували прагнення бачити одна одну у Європі.

Спрямованість України та Польщі на участь у процесах європейської та євроатлантичної інтеграції розглянуто у роботі В. Бочарова [61]. Дослідник послідовно захищає ідею підпорядкованості “української політики” Польщі її відносинам із Заходом. Так, активізацію стосунків Варшави з Києвом, що розпочалася у 1996 р., автор пов'язує із

порозумінням із НАТО, що його вдалося досягти польським дипломатам стосовно майбутнього членства країни в Альянсі. “Просування” України у структури Західного світу автор трактує виключно у світлі прагнення офіційної Варшави забезпечити зміцнення міжнародного авторитету Польщі та гарантувати посилення її геополітичної ваги. Аналогічний прагматизм присутній в оцінці автором налаштованості Польщі у відносинах з Україною позбутися “тяжкої спадщини минулого”. Свідченням усвідомлення політико-владними колами двох держав важливості відносин партнерства та співробітництва, їх виходом на новий рівень у праці названо підписання Президентом України Л. Кучмою та Президентом РП А. Квасневським у червні 1996 р. Спільної Декларації. З однієї сторони, Декларація стала свідченням успіху міждержавного партнерства, з іншої, – підтвердженням перспективності подальшої взаємодії.

Слушні міркування містяться у публікації польського політика М. Сівеця в тижневику “Дзеркало тижня” [62]. У ній, зокрема, відзначено, що розвиток польсько-українських взаємин сприяє формуванню позитивного іміджу двох держав та всього регіону. Саме це, – переконаний автор, – стало для НАТО потужним аргументом на користь Польщі, коли вирішувалося питання про її приєднання до Альянсу. Разом з тим, не залишалися без відповіді заходи, що їх на підтримку України на міжнародній арені здійснювала Польща.

Близьким у своїх міркуванням є російський історик А. Мошес [63]. Зростання інтересу Польщі до співпраці з Україною вчений пов’язує з остаточним оформленням списку країн, що потрапили до “першої хвилі” розширення НАТО. Природно, що з включенням Польщі до списку країн-кандидатів, жодних сумнівів з приводу її вступу до Альянсу більше не було. Не виключає дослідник і того, що на інтенсифікацію контактів Польщі з Україною потрібна була згода країн-членів організації.

Показовими, на нашу думку, є міркування вченого щодо тривалого протесту України проти розширення на Схід кордонів Альянсу. Так, у роботі зауважується, що позицію України зумовлювала небезпека бути перетвореною у буфер між протидіючими блоками. Окрім того, українське керівництво держави вважало входження у НАТО країн-сусідів, що мали територіальні претензії до України. Небезпідставним також було побоювання, що у випадку посилення російського тиску, на компроміс з Росією, вкрай небезпечний для нашої держави, разом зі США можуть піти країни із регіону ЦСЄ [63, с. 102]. Зважаючи на такого роду розрахунки, згоду України на східне розширення кордонів Альянсу дослідник розглядає як результат активних зусиль представників дипломатичних кіл усіх зацікавлених країн Заходу.

Ґрунтовним аналізом проблеми трансформації українсько-польської взаємодії відзначаються наукові праці В. Гевко [64–65]. Непростий характер відносин України та Польщі у першій половині 1990-х рр. дослідниця обґрунтовує відсутністю в української сторони чіткої позиції стосовно розширення на Схід кордонів НАТО. У ситуації, коли визначальною метою зовнішньої політики офіційної Варшави оголошувалася інтеграція до НАТО та ЄС, Польща вдавалася до посилення співпраці з країнами Заходу, за сприяння яких можна було наблизити інтеграційні перспективи держави, а також з країнами ЦСЄ, що мали тотожні стратегічні цілі. Україна, яка у той час не наважувалася проводити цілеспрямовану політику на вступ до НАТО, для Польщі серйозного інтересу не становила. Припускаючи, що активні взаємини з Україною мали б для Польщі невіщісні наслідки, адміністрація над Віслою зберігала у взаєминах з нашою державою дистанцію. Початок позитивних зрушень у взаєминах Києва та Варшави В. Гевко датує 1994 р. Сторони почали декларувати “європейський контекст” взаємин, наголошували на їх стратегічному значенні. Високі оцінки у роботі отримали зусилля, що їх докладала Польща для активізації участі України у діяльності ЦЄІ, вступу нашої держави до Ради Європи. Відображенням зацікавленості двох держав у розбудові взаємин В. Гевко називає військово-політичне співробітництво, до здійснення якого сторони долучилися у 1994 р. з приєднанням до Програми НАТО ПЗМ. Підтвердженням подальших зрушень у взаєминах сторін дослідниця вважає підписання у червні 1996 р. Президентами України та Польщі Спільної Декларації, у якій держави

зобов'язалися підтримувати одна одну у прагненні інтегруватися у структури безпеки, а також оголошення Президентом України Л. Кучмою заяви про те, що Україна не має заперечень проти вступу Польщі до НАТО.

Чільне місце в історіографії проблеми, що досліджується, посідає робота польського вченого Р. Якимовича [66]. Автор зосередився на вивченні українсько-польського співробітництва протягом 1991–2002 рр., з'ясував вплив на нього успіхів євроатлантичної інтеграції Польщі. Важливе місце у дослідженні займає обґрунтування міждержавних взаємин потребами формування у регіоні відповідного безпекового середовища, а також прагненням у такий спосіб дистанціюватися від Росії. У роботі наводяться конкретні факти співпраці двох держав, покликані активізувати їх взаємини з НАТО. Зі вступом Польщі до Альянсу Р. Якимович відзначає збереження у її відносинах з Україною позитивної динаміки.

Самобутнім є монографічне дослідження львівських вчених К. Кіндрата й С. Трохимчука [67]. У роботі історики зосередилися на висвітленні різних аспектів співпраці двох держав у період 1989–2001 рр., прослідкували їх еволюцію. Вартими уваги є зауваження на рахунок спільної діяльності України та Польщі в напрямку інтеграції з європейськими та євроатлантичними структурами. Попри високий науковий рівень дослідження та його своєчасність, вважаємо за доцільне звернути увагу на дещо необ'єктивне висвітлення позиції України щодо східного розширення Альянсу. Вкрай дискусійним, на нашу думку, є наполягання авторів на відсутності в українських державних діячів принципових заперечень щодо розширення НАТО, а також підтримці ними вступу до цієї організації Польщі.

Комплексним аналізом українсько-польського співробітництва відзначається робота Л. Чекаленко [68]. Зосередившись на розгляді еволюції взаємин у контексті європейської геополітики, авторка робить висновок, що завдяки досягнутим успіхам офіційна Варшава “утверджується” в якості “форматора простору безпеки”. У публікації здійснено спробу оцінити внесок України та Польщі у безпеку й стабільність регіону, визначено місце кожної з держав у зовнішньополітичній стратегії партнера. Аналогічно до К. Кіндрата та С. Трохимчука, дослідниця наголошує на толерантному ставленні нашої держави до прагнення поляків набутти членства в Альянсі, розумінні їх вибору, хоча, як відомо, упродовж тривалого періоду часу взаємини України й Польщі здійснювалися “під знаком” неприйняття офіційним Києвом ідеї “східного розширення” НАТО. Поверховим, на нашу думку, є обґрунтування заангажованості Польщі у взаєминах з Україною.

Вартою уваги є робота Г. Зеленько [69]. Публікації притаманний комплексний аналіз взаємин України та Польщі у контексті інтеграції останньої до НАТО та ЄС. Даючи високі оцінки співпраці двох держав, дослідниця, разом з тим, вказує на небезпеку трансформації політики Польщі щодо нашої держави по вступі до Альянсу. Попри численні заяви повноважних представників адміністрації над Віслою, що “з власної ініціативи Польща від України не відмовиться”, з переходом під натовську “парасольку безпеки” офіційна Варшава, – переконана авторка, – буде змушена відповісти на питання про те, “наскільки доцільним є наявний рівень українсько-польських відносин” [69, с. 163]. У такій ситуації рівень заангажованості Польщі у взаєминах з Україною залежатиме вже не стільки від позиції Варшави, як від успіхів, яких на означеному шляху вдасться досягти нашої державі.

Євроатлантичний вимір українсько-польських взаємин обґрунтовано у дослідженні С. Стоєцького [70]. Вчений зробив виважений аналіз політики Польщі щодо України в аспекті її взаємин з НАТО, вивчив трансформацію взаємин двох держав у світлі інтеграції до Альянсу Польської держави. З'ясовуючи наслідки вступу Польщі до НАТО для її відносин з Україною, дослідник на основі зібраних фактів аргументовано доводить активізацію двостороннього співробітництва та його вихід на якісно новий рівень.

Аналізуючи відносини України та Польщі щодо вступу останньої до НАТО, дослідники доводять, що, попри побоювання, вони не тільки не зазнали втрати динаміки та не погіршилися, але й вийшли на новий рівень. Так, В. Колесник у своїй розвідці [22] вказує на доцільність розпочати з березня 1999 р. відлік нового етапу міждержавної взаємодії, так

званого “пріоритетного стратегічного партнерства”, ключовою ознакою якого є “посилення інтегративності українсько-польських відносин”. Т. Сидорук [71], наголошуючи на важливості для Польщі контактів із сусідами на Сході, вказує на їх відчутну активізацію. Ю. Седякін [72] переконаний: взаємини Польщі з Україною набули особливого характеру, одночасно підтримка країн-кандидатів на шляху їх наближення до організації відчутно посилюється.

До висвітлення різних аспектів співпраці України та Польщі щодо вступу останньої до НАТО у своїх працях зверталися В. Бочаров [61], В. Бурдяк [73], О. Ващенко [74], В. Гевко [75], І. Мороз [73], А. Пивоваров [58], О. Полторацький [38], М. Янків [40]. Загальною ознакою розвідок є показ динамічної взаємодії сторін, обґрунтування позитивного її розвитку. Публікації, що написані з використанням великої кількості конкретного фактологічного матеріалу, характеризуються неупередженим аналізом проблеми, а тому складають добру основу для подальшого вивчення військово-політичної співпраці двох держав.

Таким чином, з історії розвитку українсько-польських відносин у контексті інтеграції Польщі до НАТО маємо значний науковий доробок. Дослідження про окремі аспекти співпраці свідчать про обумовленість міждержавної взаємодії характером взаємин по лінії Польща – НАТО, відображають значення України для реалізації Польщею стратегії інтеграції до Північноатлантичного альянсу. Одночасно проблема досі не стала предметом комплексного наукового дослідження, а тому, зважаючи на актуальність, потребує подальшого свого вивчення.

Список використаних джерел

1. *Buch G. Kto jest wrogiem?: pospiech Polski w drodze do NATO jest całkowicie zrozumiały* / George Buch // *Polityka*. – 1994. – № 43. – S. 1, 18.
2. *Drozd J. Status militarny obszaru byłej NRD a polska polityka zbliżenia z NATO* / Jarosław Drozd // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1994. – № 2. – S. 109–116.
3. *Latawski P. Droga Polski do NATO – problemy i perspektywy* / P. Latawski // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1993. – № 3. – S. 67–88.
4. *Onyszkiewicz J. Kilka uwag o problemie bezpieczeństwa Polski* / Janusz Onyszkiewicz // *Polska w Europie*. – 1992. – 8 kwiecień. – S. 27–36.
5. *Stefanowicz J. Rzeczpospolita pole bezpieczeństwa* / J. Stefanowicz. – Warszawa : Adam Marszałek, 1993. – 198 s.
6. *Kupiecki R. Miejsce i zadania Polski w NATO* / Robert Kupiecki // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 109–125.
7. *Krzeczunowicz A. Krok po kroku: Polska droga do NATO 1989–1999* / Andrzej Krzeczunowicz. – Kraków : Znak, 1999. – 258 s.
8. *Koziej S. Polska strategia i polityka obronna w kontekście członkostwa w NATO* / Stanisław Koziej // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 125–136.
9. *Magdziak-Miszewska A. Subregionalny kontekst rozszerzenia NATO* / Agnieszka Magdziak-Miszewska // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 137–146.
10. *Malendowski W. Polityka bezpieczeństwa RP. Uwarunkowania, strategia, kierunki, działania*. – Poznań, 1998. – 187 s.
11. *Mojsiewicz C. Polska polityka zagraniczna* / C. Mojsiewicz // *Stosunki Międzynarodowe*. – Wrocław : Alta 2, 1998. – S. 211–221.
12. *Baczyński J. NATO, godzina zero* / Jerzy Baczyński // *Polityka*. – 1999. – № 12. – S. 15–16.
13. *Krzemiński A. Rzeczpospolita Europa: NATO to nie tylko Ameryka* / Adam Krzemiński // *Polityka*. – 1999. – № 12. – S. 40–41.
14. *Jankowski G. Już wiemy jak i dlaczego: NATO przedstawiło wczoraj 26 państwom dokument, określający cele i zasady przyjmowania nowych członków z Europy Wschodniej* / Grzegorz Jankowski // *Życie Warszawy*. – 1996. – № 285. – S. 4.
15. *Rotfeld A. Rozszerzenie NATO a umacnianie euroatlantyckich struktur bezpieczeństwa* / Adam Rotfeld // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 65–94.
16. *Rosati D. Powrót Polski do Europy* / Dariusz Rosati // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 51–64.
17. *Skubiszewski K. Polska i Sojusz Północnoatlantycki w latach 1989–1991* / Krzysztof Skubiszewski // *Sprawy Międzynarodowe*. – 1999. – № 1. – S. 9–50.
18. *Іжак О. Після колапсу СРСР: розширення НАТО і геополітична трансформація пострадянського простору* / Олександр Іжак // *Політика і час*. – 1998. – № 7. – С. 21–26.
19. *Санжаревський О. НАТО і Польща: головні аспекти співробітництва у перехідний період* / О. Санжаревський // *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Серія: Історія*. – Випуск 3. – Луцьк, 1997. – С. 69–72.
20. *Мороз Ю. М. Організація Північноатлантичного договору: зміст і характер діяльності* / М. Ю. Мороз // *Світова та європейська інтеграція: навч. посіб.* / [за заг. ред. Я. Й. Малика]. – Львів : ЛРІДУ НАНУ, 2005. – С. 63–103.
21. *Томашевич О. Програми партнерства НАТО наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.04 “Політичні проблеми міжнародних систем і глобального розвитку”* / О. Томашевич. – К., 2004. – 20 с.
22. *Колесник В. П. Україна – Польща: від “рівновіддаленості” до “стратегічного партнерства” (перша половина 90-х років ХХ століття)* / В. П. Колесник // *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Науковий журнал. Серія: Міжнародні відносини*. – 2009. – № 3. – С. 49–53.
23. *Герасимчук Т. Україна – Польща: стратегічне партнерство* / Таміла Герасимчук // *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія* / за заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Випуск 5. – Тернопіль ТДПУ, 2002. – С. 168–174.
24. *Герасимчук Т. Ф. Формування зовнішньополітичних пріоритетів країн Центральної Європи на початку 1990-х років* / Т. Ф. Герасимчук // *Слов'янський вісник : збірник наукових праць. Серія “Історичні та політичні науки”* / Рівненський державний гуманітарний університет, Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету – Випуск 11. – Рівне, 2011. – С. 171–175.
25. *Васильєв Д. Українсько-польські відносини наприкінці ХХ ст.* / Дмитро Васильєв, Людмила Чекаленко // *Нова політика*. – 1998. – № 4. – С. 13–17.
26. *Знахоренко О. М. Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах* / О. М. Знахоренко // *Історичний архів. Наукові студії : Збірник наукових праць*. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2008. – Випуск 2. – С. 90–98.
27. *Пирожков С. В контексті загальної архітектури безпеки : Польсько-українські відносини: погляд з України* / С. Пирожков, О. Крамаревський // *Політика і час*. – 1996. – № 1. – С. 14–25.
28. *Drzewicki A. Stosunki z*

- Ukrainą w sferze bezpieczeństwa: polski punkt widzenia / Artur Drzewicki // Bezpieczeństwo Narodowe. – 2011. – № 17. – S. 151–168.
29. *Osinska L.* Miejsce Ukrainy w koncepcjach polityki wschodniej III RP / Lucyna Osinska // Dialogi polityczne. – 2009. – № 11. – S. 129–148.
30. *Osinska L.* Polskie a ukraińskie pojmowanie partnerstwa strategicznego pomiędzy Warszawą a Kijowem / Lucyna Osinska // Dialogi polityczne. – 2007. – № 8. – S. 25–42.
31. *Calka M. J.* Stosunki z Ukrainą / Marek Janusz Calka // Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej. – 1995. – S. 119–124.
32. *Кудряченко А. І.* Геополітика : Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. – К. : МАУП, 2004. – 296 с.
33. *Демчук П. О.* Міжнародні відносини та проблеми євроатлантичної інтеграції : навч. посіб. / Павло Олексійович Демчук. – К. : “ППП”, 2004. – 264 с.
34. *Світова та європейська інтеграція* : Навч. посіб. / За заг. ред. д-ра іст. наук, проф. Я. Й. Малика. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 540 с.
35. *Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура, відносини з Україною* : Навч. посіб. / Кол. авт.; за заг. ред. проф. Д. І. Дзвінчука. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. – 604 с.
36. *Алексієвець Л.* Польща: на шляху до НАТО та ЄС / Леся Алексієвець, Микола Алексієвець, Наталія Чорна. – Тернопіль : Вектор, 2012. – 268 с.
37. *Кирчів А.* Питання національної безпеки Республіки Польща на сучасному етапі / Андрій Кирчів // *І.* – 1998. – № 14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/kyrchiv.htm>
38. *Полторацький О.* Особливий випадок співпраці / Олександр Полторацький // Політика і час. – 2005. – № 1. – С. 7–16.
39. *Куйбіда В.* Україна – Польща на шахівниці світу / Василь Куйбіда // *І.* – 1998. – № 14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/kujbida.htm>
40. *Янків М.* Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат / Мирон Янків. – Львів : Світ, 2011. – 398 с.
41. *Котляр Ю. В.* Україна і Польща в світлі інтеграційних процесів на початку ХХІ століття / Ю. В. Котляр // Історичний архів. Наукові студії : Збірник наукових праць. – Випуск 1. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – С. 120–126.
42. *Бабак О. І.* Політика Польщі щодо України (кінець 1980-х – 1990-ті роки) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02 “Всесвітня історія” / О. І. Бабак. – К., 2002. – 19 с.
43. *Жулинський М.* Україна і Польща: перспективи набуття реальної Європи / М. Жулинський // Всесвіт. – 2002. – № 1/2. – С. 143–150.
44. *Трофимович В.* Політичні відносини України та Республіки Польща / Володимир Трохимович // Наукові записки “Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України”. Серія: Політичні науки. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”. – Випуск 4. – 2010. – С. 121–133.
45. *Чернега П.* Українсько-польський діалог в контексті стратегічного партнерства / П. Чернега // Історія в школі. – 2002. – № 5/6. – С. 1–4.
46. *Мітрофанова О.* Французький підхід до українського і польського чинників у європейському стратегічному просторі / Оксана Мітрофанова // Людина і політика. – 2001. – № 1. – С. 69–74.
47. *Моцок В.* Вплив політики західних країн на розвиток українсько-польських взаємовідносин у 90-х роках ХХ ст. / В. Моцок // Людина і політика. – 2001. – № 5. – С. 26–34.
48. *Знахоренко О.* Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах: державно-політичний та військовий аспекти / Оксана Знахоренко // Людина і політика. – 2004. – № 3. – С. 29–40.
49. *Бурант С.* Україна і Польща: до стратегічного партнерства / С. Бурант // Політична думка. – 1997. – № 3. – С. 99–111.
50. *Bratkiewicz J.* Polska, Rosja i Ukraina: Nie “albo, albo”, tylko “i, i” / Jarosław Bratkiewicz // Gazeta Wyborcza. – 2010. – 8 października.
51. *Klich B.* Strategiczne partnerstwo Polski i Ukrainy / Bogdan Klich // Ad meritum. – 1999. – № 8. – S. 91–106.
52. *Olszanski T.* Ukraińska polityka bezpieczeństwa a NATO / Tadeusz Andrzej Olszanski // Biuletyn Ukraiński. – 1996. – № 5(29). – S. 30–44.
53. *Fedorowicz K.* Polityka Polski wobec Rosji, Ukrainy i Białorusi w latach 1989–2010 / Krzysztof Fedorowicz. – Poznań : Wydawnictwo naukowe UAM, 2011. – 343 s.
54. *Fedorowicz K.* Ukraina w Polskiej polityce wschodniej w latach 1989–1999 / Krzysztof Fedorowicz. – Poznań : Wydawnictwo naukowe UAM, 2004. – 248 s.
55. *Геремек Б.* Основні напрямки зовнішньої політики Польщі / Броніслав Геремек // Політична думка. – 1998. – № 1. – С. 62–75.
56. *Драус Я.* Дослідження польсько-українських стосунків у 1991–2008 роках: нарис проблематики / Ян Драус // Чорноморський літопис. Науковий журнал. – 2010. – Випуск 1. – С. 32–41.
57. *Tos A.* Polityczne stosunki polsko-ukraińskie w ostatniej dekadzie XX w. / Arkadiusz Tos. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psz.pl/tekst-16601/Arkadiusz-Tos-Polityczne-stosunki-polsko-ukraińskie-w-ostatniej-dekadzie-XX-w>
58. *Пивоваров А. С.* Основні аспекти українсько-польського стратегічного партнерства / А. С. Пивоваров // Держава і право. – 2008. – № 1 (39). – С. 710–716.
59. *Васюк В.* Базові засади становлення й еволюції сучасних українсько-польських відносин / В. Васюк // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 15. – Рівне, 2009. – С. 69–72.
60. *Колесник В. П.* Український вектор східної політики Республіки Польща у 90-х роках ХХ століття / В. П. Колесник // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Науковий журнал. Серія: Міжнародні відносини. – 2010. – № 26. – С. 4–8.
61. *Бочаров В. В.* Євроінтеграційні орієнтири стратегічного партнерства України і Республіки Польща / В. В. Бочаров // Сучасна українська політика. Спецвипуск. Україна як суб’єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К. : Фенікс, 2011. – С. 129–136.
62. *Сивець М.* Украина и Польша: подытоживая достигнутое / Марек Сивець // Зеркало недели. – 2001. – 22 августа (№ 32).
63. *Мошес А.* Геополитические искания Киева (Центральная и Восточная Европа в политике Украины) / Аркадий Мошес // Pro et Contra. – Т. 3. – № 2. – Весна 1998. – С. 95–110.
64. *Гевко В.* Українсько-польські відносини в контексті євроатлантичної інтеграції / Вікторія Гевко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Випуск 1. – Тернопіль : ТДПУ, 2005. – С. 171–175.
65. *Гевко В. Р.* Україна і Польща: особливості розвитку двосторонніх відносин (1991–2004 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 “Історія України” / В. Р. Гевко. – Чернівці, 2005. – 20 с.
66. *Jakimowicz R.* Wybrane aspekty polityczne i gospodarcze stosunków polsko-ukraińskich w dobie integracji europejskiej (lata 1991–2002) / Robert Jakimowicz // Europa 25. Opinie środowiska akademickiego Krakowa na temat politycznych wyzwań poszerzonej Unii Europejskiej / Pod red. M. Bankowicza, K. Szczerskiego. – Kraków 2004. – S. 253–280.
67. *Кіндрат К.* Українсько-польські стосунки на зламі тисячоліть : Монографія / К. Кіндрат, С. Трохимчук. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002. – 112 с.
68. *Чекаленко Л. Д.* Без незалежної України не було б незалежної Польщі / Л. Д. Чекаленко // Науковий вісник дипломатичної академії України. – Випуск 15. Світова та українська дипломатія: історичний досвід, сучасний стан, перспективи : [за заг. ред. Б. І. Гуменюка, В. Г. Ціватого]. – К., 2009. – С. 139–146.
69. *Зеленько Г.* Проблема українсько-польського партнерства в контексті членства Польщі в НАТО та ЄС / Галина Зеленько // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Випуск 5. – Тернопіль : ТДПУ, 2002. – С. 162–164.
70. *Стоєцький С. В.* Україна в зовнішній політиці Республіки Польща: євроатлантичний та європейський інтеграційний вимір : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 “Політичні інститути та процеси” / С. В. Стоєцький. – К., 2007. – 18 с.
71. *Сидорук Т.* Польське бачення Східної політики Європейського союзу / Тетяна Сидорук // Наукові записки “Транскордонне співробітництво у контексті перспектив європейської інтеграції України”. Серія “Політичні науки”. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”. – Випуск 4. – 2010. – С. 188–198.
72. *Седякин Ю.* Внешняя политика современной Польши / Юрий Седякин // Обозреватель-Observer. – 2010. – № 6. – С. 58–69.
73. *Бурдяк В.* Перспективи співробітництва “Україна – НАТО” і роль у ньому

польського фактора / Віра Бурдяк, Ігор Мороз // Політичний менеджмент. – 2008. – № 3. – С. 165–174. 74. Ващенко О. Співробітництво України та Польщі у американській проекції євроатлантичної безпеки / Олена Ващенко // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 22. – Рівне, 2011. – С. 127–131. 75. Гевко В. Військово-політична співпраця між Україною та Польщею у 1992–2003 роках / Вікторія Гевко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Історія / за заг. ред. проф. М.М. Алексієвця. – Випуск 1. – Тернопіль : ТНПУ, 2004. – С. 238–245.

Наталья Черная

**ЭВОЛЮЦИЯ УКРАИНСКО-ПОЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ В КОНТЕКСТЕ ИНТЕГРАЦИИ
ПОЛЬШИ В НАТО: ИСТОРИОГРАФИЯ**

В статье осуществлен анализ работ украинских и зарубежных исследователей, раскрывающих трансформацию украинско-польских отношений в свете интеграции Польши в НАТО, выяснена степень научного обоснования проблемы.

Ключевые слова: украинско-польские отношения, интеграция, НАТО, историография.

Nataliya Chorna

**UKRAINIAN-POLISH RELATIONSHIP EVOLUTION IN THE CONTEXT OF POLAND'S
INTEGRATION WITH NATO ALLIANCE: HISTORIOGRAPHY**

The article analyzes the works of Ukrainian and foreign researchers highlighting the transformation of the Ukrainian-Polish relations in the light of Poland's integration into NATO; and ascertains the level of scientific insight into the problem.

Key words: Ukrainian-Polish relations, integration, NATO, Historiography